

Amb igual sign. passà al basc *eskas* «escaso, ruïn, corto» (Azkue), comú a tots els dialectes d'aquesta llengua.

S'ha conservat aquest mot en el fr. ant. *eschars*, -ar, normand *escars* (> angl. *scarce*), it. *scarso*, oc. ant. *escars*, cast. i port. *esca(s)so*, it. *carso*. En fonts llatines tardanes trobem *excarsa* explicat com *excerpta*, en una glossa conservada en un ms. Vaticà del S. x (CGL v, 547.44), que segons Loewe només conté materials anteriors a l'Edat Mitjana; la grafia més plena *excarpus* apareix en capitulars carolingis des de l'any 805 (Du C.).

DERIV.: Com a abstracte es va usar *escasse(s)a* ja algun cop a l'Edat Mitjana, però des dels orígens ha estat més generalitzat en la nostra llengua *escassedat* o *escassetat*. Encara que se cita ja un cas d'aquest en Llull, no crec que hi hagi raons vàlides per preterir la var. -*edat* (tot i que *AlcM* la qualifica estranyament de «dial.» i Fabra només el registra amb -*etat*, *Gram.*, 1912, *DOrt.*, *DFa.*); els *DAG.* i *Bulbena* només admeten *escassedat*, però *AlcM* reconeix que a Palma es pronuncia *eskəsədāt* (assegurant que en canvi es diu amb -*etat* a Barcelona, ço que més aviat he de desmentir): *escassedat* és com ho trobo en els escriptors millors i mancats de preocupacions: n'hi ha exemple d'Obrador en *AlcM*; «lamentant l'*escassedat* d'aquells articles», carta de Feliu Elias (J. Sacs) a Coromines (12-ix-1912); «agraït de les hores d'abundor, resistia les d'*escassedat* sense queixar-se», *PBertrana* (*Proses Bàrbares*, 26); l'usaren J. M. de Casacuberta (en una nota a la seva ed. de Muntaner VII, 19.31) i Jordi Carbonell (en les *O. C.* de Roís de Corella, Val. 1973, I, 7). Recordo haver usat sempre *escassedat* des d'adolescent, i així ho deia i escrivia mon pare (com veig ja en una carta a la meua mare, de 1903); i en el pròleg del *Terenci*, p. xxxv; també ho veig en la ploma de valencians (en cartes, p. ex., de Giner i March, 1956, si bé *escassesa* en una de 1955).

Altrament ja els trobadors clàssics vacil·laven en aquest punt: *escarsedat* en Marcabré (*Appel, Chr.*, 72.19), Alegret usa *escassedat* oposant-lo a *larguetat* (*PSW* VI, 398), i «*escassetat*: parcitas» figura en el *Floretus* avinyonès del S. xv (cf. *PSW* III, 158a, i Rayn. III, 149). En concl. crec que no és legítim de desaconsellar cap de les dues formes (i fins em pregunto si no es tracta d'una supervivència dels temps en què alguns pretenien bandejar *soledat*, *claredat*, *fosquedat*, *feredat*, amb el fantàstic pretext d'una influència cast., i àdhuc havien inventat *crisiantat*, *bontat* i *etat*).

Escassejar; *escassar* (Penedès, *DAG.*). *Escassesa* [segle xv, però en l'acc. 'avarícia', en la qual Noller (ço un seu corrector?) va usar *escassitud*]. Per a *escarser*, V. *escadusser*. *Escasany*, a esmenar en *Escasany*, única forma que he sentit d'aquest cognom.

ESCASSA, nom de certes barres de fusta, especialment les usades com a cep de presó, com a entrebanc d'un animal, etc., mot comú amb oc. ant. *escassa* 'crossa' i fr. *échasse* 'xanca', d'origen probablement germànic, potser un fràncic *SKAKKJA derivat

del verb SKAKAN 'sacsejar, anar-se'n de pressa', cf. b-al. i al. dial. *scbake* 'cama', 'peu', 'cuixa', esc. ant. *skaka* i angl. *shake* 'sacsejar'. □ 1.ª doc.: 1390.

«Dues maniles, obs de les *esquaçes*, e per adobar les correges dels senys <'campanes'>», doc. de Barcelona, 1390 (CaCandi, *MiscHiCat.* II, 202); «*escassa de just* o cama» entre els estris d'una presó, OPou (*ThPu.*, 18), que és d'on potser ho va treure Sanelo («camal o *escassa de just*: corma», II, 13v). En una variant *ascarsa* s'usa a Tortosa per a «la barra que es penja al coll dels animals perquè no fugin» (*BDC* III, 85). No es veu clar com es pugui explicar aquesta variant amb *r*, que segons *AlcM* s'usa també en algun punt de Mallorca i *eskársarə* a Manacor i Felanitx (si bé allí deu ser per a la de la barrera de camins); si no és per contracop de l'antiga variant *escars* de l'adjectiu ESCAS, o per influència de *barsa* 'esbarzer, gatosa' (perquè crec que també s'usen de vegades fortes branques de gatosa per travar els animals, com se n'usen en les barreres). A Menorca m'ho descriuen com una «anella per on passen els muntants de la barrera» (Ferrerres, 1964, i d'allà i de Mall. ho reporta *B DLC* XIII, 5). Eiv. *escàsena* 'traiga' <*escàsena* tal com *jàsena* de *jàsena*).

Aquest mot és germà del fr. *échasse* 'xanca' [S. XII] i de l'oc. ant. *escassa* 'crossa', que avui té encara aquest significat i el de 'xanca' (*TdF*, Palay):¹ així les anomenen a les Landes els camperols que s'hi munten per córrer per les maresmes. De tota manera en oc. ant. és la crossa de l'esguerrat, i d'ací deriva oc. ant. *escassà*, -*ana* 'coix', que usa la irada Brunissén amenaçant el «molest» cavaller que ha capturat: «se Deus m'ajut, / fort aurà en vós bel pendut, / o bel orp, o bel *escassà!*, / que ja enans no er demà, / tro que sia de vós venjada!», *Jaufré* (v. 3605), mot que existí també en cat.: «Ordonaren los Consellers, e ls prohòmens de la Ciutat, que tot +*escassà* e tot contret e esmonyonat, e tot orp e affoylat, e tot altre menigant, sia hom sia fembra, que sia estreny ne d'altra lengua, que sia en Bna. --- que dins 4 dies primers vïens sien tot ixtis de la ciutat», 1323 (*Delib.*, Arx. Mun., 35); d'on *Torreescassana* 'torre mutilada' (cf. el cast. *Torreemocha*, i l'arabisme val. i men. *Moncofa*, *Mongofre*) o 'apuntalada', gran i antic mas prop de Su (Solsonès).

S'havia cregut que l'ètimon germànic del mot fr. i oc. era un *SKATJA extret d'una forma antiga de l'angl. *skate* 'patí de patinar' (així acceptava jo mateix la doctrina admesa per Gamillscheg, en el *DCEC*, s. v. ES-CARZAR, *escarzano*, n. 5, on afegeixo algun detall), però després s'ha vist que res d'això no pogué existir (vist que el mot anglès mateix prové del picard ant. *escace*). Per això proposen Frings i Wartburg, en un article de la *ZRPh.* LXX, 89-92, postular com a base frànica un *SKAKKJA, derivat de *skakan* 'anar-se'n de pressa', verb germà de l'angl. *shake* 'sacsejar', esc. ant. *skaka* id., b-al. ant. *skakan* 'fugir' o 'cuitar' («schellen»), ags. *sceacan* 'bellugarse de pressa' (veg. Kluge-M., s. v. *Schächer*); és un derivat hipotètic però n'hi degué haver algun altre de forma no molt diferent